లిక్కర్ గాంధీ

అతడు ఎంత హడావిడిగా కోలాహలంగా వచ్చాడో అంత హడావిడిగానూ కోలాహలంగానూ వెళ్లిపోయాడు. వెళ్లిపోతూ 'వస్తా...మళ్లీ కబురు పంపిస్తాను. కరపత్రం పంపిస్తాను. నువ్వు మాత్రం తప్పకుండా రావాలి సుమా" అన్నాడు. ఒక కారులో అతడు, అతని వెంట ఆ కవయిత్రీ, వెంట మరి రెండు కార్లలో అతని అనుచర వందిమాగధ గణమూ వెళ్లిపోయారు. తుఫాను కురిసి వెలిసినట్టుకాదు, సుడిగాలి వీచి ఆగినట్టు అనిపించింది.

అతను ఉన్నది అయిదు నిముషాలే... అంతలో వంద మాటలు మాట్లాడాడు. మొదట చిన్ననాటి సంగతి, ఎప్పటిదో దాదాపు యాభై ఏళ్లనాటిది గుర్తు చేశాడు. 'ఫస్టు ఫారంలో నేనూ, నువ్వూ క్లాసుమేట్స్... సహాధ్యాయులం... ఒకేబల్ల మీద కూర్చునే వాళ్లం' అని మొదలుపెట్టాడు. నన్ను గురించీ, నా రచనా వ్యాసంగం గురించీ అప్పుడప్పుడు తెలుసుకుంటూనే ఉన్నాననీ కూడా అన్నాడు. మేమిద్దరం కలుసుకోకపోయినా నన్ను గురించి విన్నప్పుడల్లా తాను చాలా సంతోషించాననీ అన్నాడు. ఆ హడావిడీ గందరగోళమూ సద్దుమణిగిన తర్వాత వరండాలో కుర్చీలో కూలబడి అన్నీ గుర్తు చేసుకున్నాను.

అవును. ఇతని పేరు గాంధీ...పూర్తిపేరు (ఇంటిపేరు కాక) మోహన్‌దాస్ కరమ్‌చంద్ గాంధీయే. తల్లి కడుపులో ఉండగా ఇతని తండ్రి అతడు చేస్తున్న చక్కని ఉద్యోగమూ, ఉన్న కొద్దిపాటి ఆస్తిపాస్తులూ వొదిలేసి స్వాతంత్ర్య సమరంలో తలమునకలుగా దూకేసి, జైళ్ళపాలై ఎక్కడో దక్షిణాది మారుమూల జైల్లో చచ్చిపోయాడు. అతని కోరిక ప్రకారం మగబిడ్డ కలిగాడు. కాబట్టి వీడు గాంధీ అయినాడు. ఆడబిడ్డగా పుట్టి ఉంటే 'స్వరాజ్యలక్ష్మి అయి ఉండేది. ఇతని చిన్నతనం అంతా మాతామహుల ఇళ్లలో గడిచింది. చదువులో అంతంతమాత్రం..మిగిలిన విషయాల్లో మాత్రం మహా చురుకు. పాదరసం లాంటి బుద్ధి. ఆ వయసులోని వాడి బుద్ధి అమోఘంగా వికసించింది. నాకు తర్వాతికాలంలో కానీ వాడి ప్రత్యేకత అర్థం కాలేదు. వాడు ఆ వయస్సులోనే చాలా తరచుగా లాటరీలు నిర్వహించేవాడు. బజారులో ఆనాడు ఒక ఊటకలం, సాదా రకం అయితే ఆరణాలు. వాడు ఆరణాలు పెట్టి కలం కొని దాన్ని అందరికి చూపించి తెల్ల కాగితం ముక్కలమీద నెంబర్లు వేసి ఒక్కొక్క టికెట్టు అణావంతున పది పన్నెండు మందికి అమ్మేవాడు. 'పెన్ను వొస్తుంది' అన్న ఆశతో ఆపది పన్నెండుమంది టికెట్లు కొనేవారు. అనుకున్న నాటికి అనుకున్న చోట అనుకున్న ప్రకారం పరమ నిజాయితీగా అందరిముందు ఏ పసిపిల్లవాడి చేతనో లాటరీ తీయించి, ఒక అదృష్టవంతుడికి ఆ కలం ఇచ్చేవాడు. ఇలా కలాలే కాకుండా ఇతర అనేక వస్తువులు లాటరీ వేసేవాడు. మొత్తంమీద ఆనాడే వాడిది అమోఘమైన 'వాణిజ్య బు(ద్ర.'. తర్వాతి కాలంలో మేమిద్దరమూ విడిపోయి,

ఊళ్లు వేరై, సంబంధాలు లేకపోయినా ఇన్నేళ్ల తర్వాత తనకు తానుగా వచ్చి నాకు 'సభా గౌరవం' కలిగించే ప్రయత్నం చేశాడు. అదీ చిత్రం!

కొన్నేళ్లుగా లిక్కర్ గాంధీ ' అనే ప్రశస్తమైన పేరు అందరితోపాటు నేనూ వింటూ వచ్చానే కాని అది వీడేనని ఇప్పుడే తెలిసింది. ఇప్పుడు అంతా విశదం... ఆ చిన్ననాటి లాటరీ బుద్ధి వీణ్ణి జీవితంలో ఎన్నో మెట్లు పైకి ఎక్కించింది. చదువుల తల్లి కటాక్షించకపోయినా కనకమహాలక్ష్మమ్మ గారు మాత్రం వాణ్ణి పూరాగా కటాక్షించింది. మొదట్లో ఏవో చిన్న చిన్న వ్యాపారాలు కొద్దికాలం పాటు చేసినట్టున్నాడు. అంతలో దేశంలో విజృంభించిన దొంగనోట్ల వ్యవహారంలో వేలు పెట్టి లబ్ధిపొందాడు. ఒక పర్యాయం కొంతమేరకు ఆ లక్ష్మీదేవి కటాక్షం ప్రసరిస్తే ఇక ఆవిడ దయాపూర్వ దృష్టికి అంతు ఉండదు. అలా అలా భూములూ, పుత్రలూ కొన్నాడు. రాజధానీ నగరంలో అప్పటికి అంతగా గిరాకీలేని చోటులుకొని ప్లాటులు వేశాడు. కాంట్రాక్టులు చేశాడు. కాంట్రాక్టులు చేయించాడు. చీటీల కంపెనీలు పెట్టాడు. ఫైనాన్సింగ్ వంటివి నడిపాడు. పెద్దలతో అధికార వర్గం వారితో రాజకీయ ప్రముఖులతో పరిచయాలు పెంచుకుని లావాదేవీలు నడిపాడు. రక్షకభట ప్రముఖులతో ప్రత్యేక సాన్నిహిత్యం ఏర్పరుచుకున్నాడు. పైనున్న వారికి ఎవరెవరికి ఏమేమికావాలో అన్నీ సరఫరా చేశాడు. ఏ పిచ్చి ఉన్నవారికి ఆ వైద్యం చేశాడు. ఒకటి రెండు కుంభకోణాల్లో, గొడవల్లో చిక్కుకున్నాడు కాని పెద్ద ప్రమాదం ఏమీ జరగకుండా తప్పించుకున్నాడు. రాజకీయ పార్టీలన్నింటికి పరమ సమదృష్టితో భూరి విరాళాలిచ్చి ఏ పార్టీ అధికారానికి వచ్చినా అట్టే ఇబ్బంది లేకుండగానే సుఖంగా ఉంటూ వచ్చాడు. అప్పుడెప్పుడో ప్రొహిబిషన్ ఎత్తేస్తే తర్వాత దాదాపు పాతికేళ్లపాటు 'మద్యరంగం' లోకి దిగి చెలరేగిపోయాడు. ఆ వ్యాపారం పెద్ద ఎత్తున మూడు పువ్వులు ఆరు కాయలుగా అభివృద్ధి చెందింది.

ఇటీవల 'సారానిషేధం' తర్వాత చాటుగా వ్యాపారం మరింత వృద్ధి చేశాడు. అది 'వంద ప్యాకెట్లు వేయిరూపాయలు'గా అభివృద్ధి చెందింది. అదే సమయంలో 'చీప్ లిక్కర్ పేరుతో బాహాటంగానూ తన వ్యాపారం కొనసాగించాడు.

నేడు 'సంపూర్ణ మద్య నిషేధం' తర్వాత చాటుగానే అయితేనేమి మద్యం మరింత ముమ్మరం చేశాడు.

ఇందాక బయట కారుదిగి వీధి గుమ్మంలో నుంచి వొస్తుంటే ముందు గుర్తుపట్టలేకపోయాను. పొట్టి అయితేనేమి బుర్ర మహా గట్టిది.

ఇప్పుడు –

"ఎవరా వొచ్చింది?" అంటూ వచ్చింది మా ఆవిడ.

'లిక్కర్ గాంధీ' అనేశాను తడుముకోకుండా.

"అంటే?"

"అంటేనా? ఒక వ్యాపారస్తుడులే!' అని సర్దుకున్నాను.

"ఏమిటట?"

"చూశావుకదా? ఆ నల్లని పొట్టివాడు గాంధీ. చిన్నప్పటి క్లాసుమేటు. అబ్బో!

నలభై ఏళ్ల నాటి సంగతిలే. అతని వెంట వచ్చిన చిన్నది ఒక రాజకీయ ప్రముఖుడి కూతురు. ఆమె కవిత్వం రాస్తుందిట. ఇప్పుడే కాదు చాలా చిన్నతనం నుంచి రాస్తున్నదిట. కవిత్వం ఆమె ఊపిరట. ఆమె కవిత్వం పుస్తకంగా అచ్చు వేశారు. ఆ పాటలు కాసెట్స్ కూడా తయ్యారయ్యాయట. అన్నీ రేపు ఆదివారంనాడు ఆవిష్కరిస్తారు. మంత్రులూ, పెద్ద పెద్ద ప్రముఖులూ, పోలీసాఫీసర్లు పేరు మోసిన ఇతరులూ, కొందరు మహా కవులు వస్తారుట!."

"మరి మీ రెందుకు?"

"ఉత్సవ విగ్రహాలుంటాయి చూడు– అలాటి పాత్ర మనది. వేదిక అలంకరించిన వారందరికి దండలు వేయిస్తారు. వేరు వేరు వ్యక్తుల చేత... ముఖ్య అతిథి అయిన కుర్ర మంత్రిగారికి దండవేసే అదృష్టం మనకు కలగజేస్తున్నారన్నమాట. సన్మాన పత్రం కూడా నేనే చదవాలిట. అలా అందరికీ విడివిడిగా దండలు వేయటానికీ, పుష్పగుచ్ఛాలు అందించడానికి మనుషులను మాట్లాడుకున్నారట. ఈ బాపతు వారు కూడా కాస్త పేరు గడించినవారై ఉంటే బాగుంటుందనే సత్సంకల్పంతో ఆయన మన దగ్గరికి వేంచేశాడు. నలుగురి దృష్టిలో పడేందుకూ, పేపర్లో పేరు అచ్చయ్యేందుకూ మనకు చక్కని అవకాశం కల్పిస్తున్నాడు పాపం!"

నేను మాట్లాడుతూనే ఉన్నాను.

ఆవిడ "సడే సంబడం" అంటూ లేచి లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

ఆ రోజు ...ఆదివారం. ఊరంతా ఒకవిధమైన సందడి. రైల్వే స్టేషన్ నుంచి ప్రారంభమై ఊరంతా బ్యానర్లు వగైరాలతో హడావిడిగా ఉంది.

సాయంకాలం ఆ హాలుకు అన్ని వైపులా ఫర్లాంగు దూరం నుంచి పోలీసుల పహారా. హాలు హాలంతా దూరానికి దీపాలదండలతో దగద్ధాయమానంగా కుబేర భవనంలా వెలిగిపోతున్నది. సరిగ్గా పోలీసు అధికారి కారు వచ్చే నిమిషానికి అడ్డం వెళ్లానేమో నన్నొక పోలీసువాడు గద్దించి 'ఆగు' అన్నాడు. ఆ తర్వాత అలా చాలా సేపు కార్లు వస్తూనే ఉన్నాయి. నేనలా నిలబడే ఉండిపోయాను. చాలాసేపు గడిచింది. పూలరథాల్లాటి కార్లు చాలా ఉన్నాయి. ఆవరణలో నిలిచాయి. అతి ఖరీదైన మనుషులు – రాజకీయులు, అధికారులు, స్తోత్ర పాఠకులు, వందిమాగదులు, కవిజనమూ తళతళలాడుతూ బిలబిలలాడుతూ లోపలికి వెళ్లారు. ఆవరణ అంతా చిరునవ్వులు, పలకరింపులు, కరచాలనాలు, కౌగిలింతలు, నవ్వులు, కేరింతలతో పగలబడిపోయింది.

కార్యక్రమం మొదలైన తర్వాత నెమ్మదిగా నడిచి చివరి గుమ్మంలో నిలబడ్డాను నేను. వేదిక స్వర్గధామంలాగున్నది. ఖరీదైన షోకిలా కుర్చీలలో రకరకాల వారు ఆసీనులై ఉన్నారు. ఒకటి తర్వాత ఒకటిగా సన్మాన పత్రాలు, స్తోత్రపాఠాలు, దండధారణలు జరిగిపోతున్నాయి. తర్వాత పేరు మోసిన మహాకవులిద్దరు ముగ్గురు తమలో తాము పోటీ పడుతూ ఆ చిన్నదాని కవిత్వంలోని అందచందాలను ఏకరవు పెట్టారు. 'నా ముందు వారు చెప్పినట్టుగా' అంటూ మొదలుపెట్టారు. 'నా మనసు ఆకాశం ' అనడంలోని గొప్పదనం , నా మనసు ఎడారి' అనడంలోని ఔచిత్యం, 'నా కనురెప్పల సముద్రాలలో'

అనడంలోని భావశబలత, వైవిధ్యం ఇలా చెలరేగిపోయి మాట్లాడారు. తర్వాత ఆ చిన్నదానికి 'ఫెళ్లున ' సన్మానం జరిగింది.

సన్మానం తర్వాత వేదిక ఖాళీ చేయించి అక్కడివారిని హాలు ముందు సీట్లలోకి బదలాయించారు. వేదిక నిండా రకరకాల జంత్రవాద్యాలు అమర్చుకుని గాయనీగాయకులు మైకులు చేతబుచ్చుకుని ఊగుతూ తూగుతూ ఆ కవయిత్రి పాటలను శ్రోతల గుండెలు చెదిరే ధ్వనితో ఆలపించారు.

అంతవరకు దూరంగా నిలబడివుండి నేనిక ఆవులించి వెనుదిరిగి ఇవతలికి వచ్చి ఇంటికిచేరుకున్నాను.

మా ఆవిడ అదొక రకంగా నవ్వుతూ "భోజనానికి రండి" అన్నది. అంతే - మరునాడు ఉదయమే మళ్లీ అయిదారు కార్లు వచ్చి ఇంటిముందు ఆగాయి. గాంధీ లోపలికి వచ్చి ఆందోళనతో "ఎలా ఉంది వొంట్లో?" అని అడిగాడు.

నేను నివ్వెరపోయి చూశాను.

"విరోచనాలటగా... ఊరికే ఇంట్లోకీ లావెట్రీలోకీ క్రికెట్ పిచ్ మీదలాగా రన్స్ తీశావుట. మనిషిని కారిచ్చిపంపితే మీ ఆవిడ అలా అని చెప్పిందటలే. బాగా నీరసించి ఉంటావు. లేకపోతే అంత ఫంక్షనుకు రాకుండా ఉండగలవా? ఫంక్షను అదిరిపోయిందనుకో. చాలామంది తమ అనుభవంలో ఇలాటిది చూడలేదన్నారు. నువ్వు వచ్చి ఉంటే బాగుండేది. మంత్రిగారి దృష్టిలో పడి ఉండేవాడివి."

అతడు తర్వాత కొంచెం గొంతు తగ్గించి "ఈసారి రాబోయే ఎన్నికల్లో మనకు టిక్కెట్ రావడం ఖాయం. గెలవడమూ ఖాయమే. ఆ తర్వాత ఎటుదిరిగీ ఏ మంత్రి పదవో తప్పదు." అన్నాడు.

ఆ తర్వాత అతను పైకి చెప్పని అతని మనసులోని మాట మనకు తెలుసు. 'లేకపోతే... ఆ కుర్రకుంక కవిత్వం కోసం ఇంత ఖర్చు పెడతానా?' అని.

"సరే వెళ్ళొస్తాను. ఆరోగ్యం జాగ్రత్తగా చూసుకో" అంటూ నన్ను నోరెత్తనివ్వకుండా గడగడ మాట్లాడేసి అంత వేగంగానూ వెళ్లిపోయాడు. కార్లు వేగంగా కదిలి వెళ్లిపోయాయి.

మా ఆవిడ గలగల నవ్వింది గుమ్మంలో నిలబడి ఉండి -

"ఏమి టిదంతా?" అన్నాను.

ఆమె నవ్వుతూనే "అవును...మీరు వెళ్లాక కారులో ఎవరో వొచ్చారు. మీ రక్కడికి వెళ్లారని తెలుసుగా నాకు. అందుకని అలా నేనే చెప్పాను. ఒకవేళ వెళ్లినా వేదిక ఎక్కరనీ, ఏదో ఒక మూల నిలబడి వొస్తారనీ నాకు బాగా తెలుసు" అన్నది. నవ్వొచ్చింది. కుర్చీలో వెనక్కు వాలాను.

◆ ◆ ◆